

Diumenge 27 de durant l'any

Primera lectura: Gènesi 2,18-24

Els dos formen una sola família.

Els primers capítols del llibre del Gènesi són una meditació sapiencial sobre l'ésser humà en les seves tres relacions fonamentals: amb Déu, amb el món i amb els seus semblants. El capítol 2 descriu el projecte de Déu sobre la humanitat i sobre la realitat de la creació, un pla desbordant d'harmonia i de llum. El capítol 3, al contrari, descriu el projecte alternatiu que l'ésser humà vol fer prescindint de la proposta de Déu.

El nostre fragment se cenyeix a 2,18-24, és a dir, a una sola escena d'un llarg relat. El Senyor contempla la creació de l'ésser humà i la jutja incompleta, a causa de la solitud en què es troba la seva criatura. Com a possible remei crea els animals i encarrega a l'ésser humà la tasca de posar-los nom a tots. Amb tot, la solitud no desapareix. A partir d'aquest moment la narració canvia i en el v. 21 el Senyor Déu, veient que els animals no l'ajudaven a solucionar el problema, realitza una acció certament misteriosa i difícil d'explicar en els seus detalls (en el refranyer es parla de «la costella d'Adam»). El significat, en canvi, és clar: l'ésser humà ha estat creat per a la relació. Li cal «alteritat», és a dir, l'altra persona amb qui confrontar-se. Així l'home descobreix la dona i la dona descobreix l'home, dos éssers humans creats per Déu amb la mateixa dignitat i grandesa.

Al final entre tots dos s'estableix una comunió tan profunda que passen a ser una mateixa existència, «una sola carn» (v. 24); una unió que no s'apagarà ni tan sols amb la mort, perquè «l'amor és fort com la mort» (Ct 8,6).

Segona lectura: Hebreus 2,9-11

Tant el qui santifica com els qui són santificats tenen un mateix pare.

Comencem la lectura de la carta als cristians hebreus, un exemple esplèndid d'homilètica cristiana provinent dels cercles paulins. Escrit desconcertant, ja que no es tracta d'una carta, no fou escrit per Pau i no va adreçat als hebreus. En realitat ens trobem davant d'una homilia, o exhortació, escrita per un magnífic orador (de qui no tenim dades) que l'envia a una comunitat cristiana que està passant un moment difícil. Es detecten algunes símptomes, com afebliment de la fe, poca capacitat de comprensió de la doctrina, descurança i poca traça generals en les pràctiques de vida cristiana.

El tema tractat és molt particular: és una «lectura litúrgica» de la persona i l'obra redemptora de Crist amb referència a la litúrgia que se celebra en el temple de Jerusalem el dia de l'expiació (en hebreu, *yom kippur*, cf. Lv 16). El nostre fragment pertany a la primera part de l'obra (1,5-2,18), que es podria resumir així: no obstant la seva humiliació temporal, Crist, el Fill de Déu, és infinitament superior als àngels.

Inspirant-se en el salm 8, l'autor veu en l'encarnació de Crist el germen de la Pasqua, on Crist actua com a gran sacerdot, salvador i intercessor. El verb grec *teleiόo*, «fer perfecte» (en el nostre text, «consagrar») del v. 10 és paraula clau en aquest escrit, perquè es refereix a l'acompliment en Jesús del projecte diví de salvació per a la humanitat.

Evangelí: Marc 10,2-16

Allò que Déu ha unit, l'home no ho pot separar.

Jesús continua el seu camí cap a Judea, és a dir, cap a la passió, i continua també el seu ensenyament: sobre el matrimoni (Mc 10,1-12), la infància (Mc 10,13-16) i les riqueses (Mc 10,17-31). L'evangelí d'avui agrupa els dos primers textos.

L'ensenyament sobre el matrimoni es realitza en dues fases: una en públic, davant del poble i d'alguns fariseus (vv. 1-9), l'altra només amb els deixebles (vv. 10-12). La discussió o controvèrsia amb els fariseus es formula en clau d'interpretació bíblica. El punt de partida dels fariseus és el text de Dt 24,1, on la llei de Moisès permet al marit d'expulsar l'esposa (divorciar-se'n) donant-li un document de llibertat (acta o libel de repudi). Jesús respon relativitzant l'esmentat passatge (els fa veure que no es tracta d'una llei definitiva sinó d'una concessió temporal subjecta a determinades situacions i formalitats: «perquè sou tan durs de cor») i els remet a un text més fonamental. Així situa l'ésser humà en el principi de la creació: «Déu creà l'home i la dona» (cita de Gn 1,27) i «formen una sola carn» (cita de Gn 2,24). La seva unió en «una sola carn» (hebraisme que significa «en plena comunió integrant de personalitat humana») és projecte, obra i dret de Déu. Per això sentència Jesús: «Allò que Déu ha unit, l'home no ho pot separar» (v. 9). Home i dona apareixen responsables igualment del seu amor; cap dels dos no pot imposar el seu domini sobre l'altre.

En tornar a casa, els deixebles li pregunten una altra vegada sobre el mateix, i Jesús es referma en allò que ha dit i assenyala breument les conseqüències ètiques de la seva doctrina.

Diumenge 28 de durant l'any

Primera lectura: Saviesa 7,7-11

Comparada amb la saviesa, tinc la riquesa per no-res.

La segona part del llibre de la saviesa (cc. 7–9) es compon de l'elogi de la Saviesa (cc. 7–8) i de la pregària de Salomó (c. 9). Recordem que el seu autor es presenta com si fos Salomó en tota la seva glòria i esplendor, abans dels seus errors.

Saviesa 7 consta de tres seccions: 7,1-6 (Salomó es declara un comú mortal); 7,7-12 (Salomó resa per obtenir la Saviesa) i 7,13-21 (Déu mateix guia la saviesa). La nostra lectura es correspon pràcticament amb la segona secció. Aquí descobrim que la Saviesa es rep. Tot i això cal demanar-la, i això suposa una elecció preferencial. L'autor s'inspira en la pregària de Salomó a Gabaon (1Re 3). Segons les antigues tradicions, el jove rei havia fet nit en aquell santuari, uns quilòmetres al nord de Jerusalem, amb l'esperança de rebre-hi un somni premonitori. Esdevingué que se li aparegué el Senyor i li preguntà què era el que volia i, admirat davant la resposta («Concedeix al teu servent que tingui enteniment per a poder jutjar el teu poble i discernir entre el bé i el mal», 1Re 3,9), li concedí el do de la saviesa.

Demanar la saviesa vol dir preferir-la a tots els béns materials que el poder comporta. Aquests no són més que «un gra de sorra» (7,9) comparats amb la Saviesa. En altres paraules, l'únic que en realitat pot enriquir l'existència humana no són les riqueses, sinó les qualitats autènticament humanes i espirituals.

Segona lectura: Hebreus 4,12-13

La paraula de Déu esclareix les intencions i els pensaments del cor.

Aquest breu fragment de la Carta als Hebreus és un elogi de la paraula de Déu. Per donar força a la seva exhortació encaminada a revifar la fe i l'esperança (3,7–4,11), l'autor afegeix una reflexió sobre la potència tremenda de la paraula de Déu, que deixa al descobert totes les coses sotmetent-les a judici (4,12-13).

La paraula de Déu és infal·lible, sense error i eficaç perquè realitza el que diu, penetra com una espasa en els racons més íntims de l'ànima i discerneix els sentiments que nien en el cor. Aquesta descripció de la paraula de Déu no conté cap cita de l'Antic Testament, però correspon al seu ensenyament sobre l'aspecte judicial de la Paraula. Aquest és precisament

l'aspecte que vol subratllar l'autor de la carta. Així doncs, evita evocar els aspectes més positius de la Paraula: la seva potència creadora, el seu poder d'il·luminació, aliment i guarició. Més aviat s'inspira en Sv 18,15, on la Paraula personificada s'adreça a Déu tot dient: «la teva paraula totpoderosa, deixant els trons reials, es va llançar des del cel com un guerrer implacable [...] brandava com una espasa esmolada el teu decret irrevocable». No hi ha escapatori: el culpable serà desemmascarat sense falta.

Evangelí: Marc 10,17-30

Vés a vendre tot el que tens, i vine amb mi.

De pas cap a Jerusalem, Marc posa en llavis del Mestre una lliçó sobre els béns temporals en relació al seguiment i la vida eterna. La instrucció iniciada a Marc 9,33-37 acaba amb aquest relat de la trobada de Jesús amb un home pietós i de bona voluntat, però aclaparat pel pes de les riqueses. La lliçó del Mestre es desenvolupa en tres moments: una experiència de vida (10,17-22); una reflexió a propòsit d'aquesta experiència (10,23-27); una paraula d'encoratjament per als qui accepten de posar en pràctica la lliçó (10,28-30).

Mentre Jesús es posa en camí, se li acosta algú que ha escoltat la crida de la llei, que li pregunta com heretar la vida eterna. És bon israelita, atent a les promeses que Déu va fer als antics. Complidor de la llei, intueix en el Mestre la crida a una entrega més generosa. És observant, sincer i de conducta irreprotxable, i mereix per això l'amor de Jesús que «se'l mirà amb afecte» (v. 21). Entre el compliment dels manaments de la llei, vàlids per assolir la vida eterna, i el camí de l'Evangelí encara hi ha una gran distància. És això el que li falta al jove ric, això és el que li ofereix Jesús. El fet d'aferrar-se a la seva riquesa (v. 22) el priva de llibertat per ser autèntic deixeble de Jesús. Se li ennuvola l'esguard i, davant d'haver de cedir la riquesa als pobres com a primer pas del seguiment, tria quedar-se ric.

A partir d'aquest cas concret Jesús instrueix els deixebles, cada vegada més sorpresos, sobre el tema de la riquesa en general. Cada intervenció de Jesús suscita una resposta-reacció dels deixebles que el duu a precisar el tema. Les dues primeres sentències de Jesús (vv. 23 i 24) afirmen com n'és de difícil entrar en el regne del cel essent ric. La tercera (v. 25) recorre a la força d'una imatge típica d'aquell temps per referir-se a quelcom molt difícil («que un camell passi pel forat d'una agulla») i l'última (v. 27) és una sentència de la tradició israelita (cf. Gn 18,14) que funciona com a conclusió.

Diumenge 29 de durant l'any

Primera lectura: Isaïes 53,10-11

Quan haurà donat la vida per expiar les culpes, veurà una descendència.

La lectura d'avui es redueix a un breu fragment del «quart cant del servent del Senyor» (Is 52,13–53,12), obra d'un profeta anònim de l'exili, que es coneix com el Deutero-Isaïes. El cant es pot dividir en tres seccions: una introducció (52,13-15); el cos central (53,1-10); i un epíleg (53,11-12). Curiosament el leccionari uneix l'últim verset de la segona secció amb el primer de l'epíleg (53,10-11).

El centre de l'escena l'ocupa un personatge misteriós, anomenat «servent del Senyor», títol honorífic que s'aplicava als patriarques (Dt 9,27), a Moisès (Js 1,1-2), a Josuè (Js 24,29), a David (2Sa 7,5-8) i, en el Nou Testament, a Maria (Lc 1,38.48). Amb tot, neix com un rebrot en un desert solitari, aïllat, sense antecessors ni genealogies que l'honorin. Viu per pura gràcia, ja que no es pot alimentar de la terra àrida que l'ha vist néixer. És una presència viva en un món desolat a causa del pecat. És un home desfigurat que tots menyspreen, perquè s'interpreta el seu turment com un càstig diví i, per tant, es tem el seu contagi. Però la mort no és el destí d'aquesta vida de dolor i sofriment innocent. Al contrari, ella mateixa farà florir el misteri de vida i fecunditat que s'amagava en aquell rebrot. El servent «ha fet justos els altres», els salvarà amb el seu dolor i per això podrà contemplar Déu en la glòria.

Segona lectura: Hebreus 4,14-16

Acostem-nos confiadament al tron de la gràcia de Déu.

Seguim amb la lectura de la carta als cristians hebreus. El fragment d'avui és format per tres versets (4,14-16) que funcionen com a transició entre les dues seccions de la segona part de la carta (3,1–4,14 i 4,15–5,10) dedicada a Crist gran sacerdot digne de fe. Per això és considerada com una exposició de cristologia sacerdotal.

La frase de 4,14 es compon de dues parts: una llarga afirmació i una breu exhortació, en què destaquen tres termes de gran importància: «gran sacerdot», «Jesús» i «professió de fe». Després d'haver acabat en aquest verset tot el que havia de dir sobre Jesús summe sacerdot, l'autor comença a parlar d'una altra qualitat sacerdotal necessària per exercitar la mediació, a saber, la misericòrdia (cf. 2,17-18). El mateix esquema que hem vist a 4,14 es repeteix a 4,15-16, encara que aquí els dos elements

(afirmació i exhortació) es troben en dues frases diferents, de les quals l'exhortació és la més desenvolupada («acostem-nos...»).

Si confiem en Jesús, gran sacerdot, coneixedor de la naturalesa humana amb totes les seves debilitats i límits, trobarem misericòrdia i compassió per totes les nostres malalties.

Evangelí: Marc 10,35-45

El Fill de l'home ha vingut a donar la seva vida com a preu de rescat per tots els homes.

En l'última etapa del camí cap a Jerusalem, Jesús anuncia per tercera vegada als seus deixebles la passió i mort que allà l'esperen. Ells demostren no haver comprès les seves paraules. Tot seguit, Jesús els corregeix i els explica que ells també hauran de compartir la seva passió i donar la vida pels altres.

A l'evangelí d'avui es distingeixen dues parts: 10,35-41 (Jaume i Joan demanen privilegis i els altres deixebles s'indignen) i 10,42-45 (Jesús corregeix tothom). El mateix text indica que ja no n'hi ha «dotze», sinó dos per un costat i deu per l'altre, com a grups enfrontats entre ells. S'aferren a les estructures de poder perquè encara no han comprès a fons la doctrina de Jesús.

La resposta de Jesús a l'atreviment dels fills de Zebedeu conté dos motius essencials per comprendre el sentit del discipulat. Un és el «calze» (morir per Jesús) i l'altre és el «tron» (asseure's amb ell a la glòria). Aquesta unió de calze i tron, d'entrega actual de la vida i d'herència del regne futur constitueix la clau del discipulat. Els Zebedeus podran beure del calze amb Crist, és a dir, el seguiran fins al final en el camí d'entrega de la vida. Ésser deixeble és aprendre a morir com Jesús. Moguts per un desig de domini, Jaume i Joan han demanat un tron de poder, i Jesús ha transformat aquest desig fent-los capaços d'entregar la seva vida pels altres. Pel que fa a la glòria dels seus, això queda en mans del Pare. El verb grec *hetoimastai*, un passiu diví, ho indica molt bé: «és per a aquells a qui Déu ho ha reservat» (v. 40).

Davant la indignació dels altres deu que també desitgen els primers llocs, Jesús es veu obligat a reiterar el seu ensenyament sobre el servei com a llei constitucional de la comunitat cristiana. Aquesta ha de ser una comunitat sense poder, no sense autoritat. Ara bé, aquesta autoritat ha de ser entesa com a servei.

Diumenge 30 de durant l'any

Primera lectura: Jeremies 31,7-9

Cecs i coixos, els faré tornar consolats.

A Jeremies li va tocar de viure un dels moments crucials de la història del seu poble. Ens referim a la caiguda de Jerusalem i a l'exili a Babilònia. Com per a tots els profetes abans de l'exili, la crida a la conversió va unida a l'anunci del càstig. Ara bé, arribats al moment crucial, quan la catàstrofe és imminent, Jeremies s'obre a l'esperança. Déu no ha trencat definitivament amb el seu poble. Canviarà la seva sort. Transformarà Judà per dins i per fora. Així doncs, Jeremies no és només un profeta de queixes, amenaces i càstigs sinó també el profeta de la consolació i de l'esperança. No és perquè sí que els capítols 30-31 reben el nom de «Llibre de la consolació».

La nostra lectura és un oracle de consolació amb perspectiva messiànica que forma part de Jr 31,1-14, i que podem dividir en tres parts (vv. 1-6; 7-9; 10-14). Els vv. 1-6 són un cant a la fidelitat divina, en el qual el desterrament és presentat com un nou desert, on el poble troba el seu Déu, un Déu fidel, amorós i proper. Els vv. 10-14 amplien l'escenari. El profeta exhorta les nacions, testimonis del triomf del Senyor, a escoltar i anunciar la seva paraula.

El destinatari dels vv. 7-9 (el nostre fragment) és desconegut, però l'oracle es pot llegir com adreçat a Judà (els israelites del sud) després de la caiguda de Jerusalem sota els babilonis el 586 aC i la consegüent deportació a Babilònia. La «resta d'Israel» (v. 7) que el Senyor vol alliberar presenta només misèria, dolor i debilitat: «cecs, coixos, mares que crien» (v. 8). Amb tot, el Senyor constituirà la seva família precisament amb tots ells: «Jo sóc un pare per a Israel» (v. 9).

Segona lectura: Hebreus 5,1-6

Ets sacerdot per sempre com ho fou Melquisedec.

Hebreus 5,1-6 forma part d'una llarga exposició de deu versets (5,1-10) sempre a l'entorn del tema de Crist gran sacerdot. Aquesta exposició es compon de dues parts: una descripció del gran sacerdot (5,1-4) i l'aplicació a Crist (5,5-10). És evident que el leccionari ha retallat aquesta segona part, de la qual només ha seleccionat els vv. 5-6.

La descripció del gran sacerdot (5,1-4) comprèn tres elements. El primer és una definició general del gran sacerdot com a mitjancer entre els

humans i Déu, completada amb una observació sobre els sacrificis (v. 1). El segon element insisteix en la relació del gran sacerdot amb els pecadors que es manifesta en l'ofrena de sacrificis per ell i pel poble (vv. 2-3). El tercer i darrer element és un afegit sobre la relació del gran sacerdot amb Déu (v. 4).

Els vv. 5-6 presenten Crist escollit per Déu, com Aharon, per exercir la funció de sacerdot. Ara bé, l'elecció no tingué en compte les normes legals, ja que Jesús no era d'estirp sacerdotal ni pertanyia a la tribu de Leví. Jesús era de l'estirp reial de David.

Evangelí: Marc 10,46-52

Rabuni, feu que hi vegi.

De camí cap a Jerusalem, vers la Pasqua definitiva, Jesús i els seus acompanyants han sortit ja de Jericó i són a punt d'emprendre l'ascens que els condueix a la ciutat santa. La gent els envolta perquè és temps de pelegrinatge pasqual. I Jesús aprofita l'ocasió per impartir-los una nova lliçó sobre el seguiment mitjançant la guarició del cec Bartimeu (Mc 10,46-52), una escena que recorda la guarició d'un altre cec, el de Betsaida, el nom del qual desconexem (Mc 8,22-26).

El drama del regne és a les portes. Jesús comença a complir els seus anuncis de passió (8,31; 9,31; 10,33). Puja a Jerusalem per morir per la humanitat, tot i que ningú (deixebles inclosos) no ho compregui. Tampoc el cec Bartimeu no comprèn, encara que la confiança en el Mestre li fa cridar per dues vegades: «Fill de David, Jesús, compadiu-vos de mi» (en grec, *eleyson*). Aquestes paraules són una autèntica confessió messiànica, ja que el proclama «Fill de David», títol amb què la gent del poble designava el Messies, el Salvador.

Jesús el fa cridar i el cec, llançant la capa, signe de la seva condició de captaire, es posa sense res en mans de Jesús. En altres paraules, es comporta com un deixeble (cf. per contrast la lluita pels primers llocs entre els deixebles que vam llegir el diumenge passat). A la pregunta de Jesús respon amb una petició insòlita. No demana l'almoina de costum, sinó ni més ni menys que recuperar la visió. I Jesús li ho concedeix: «Vés, la teva fe t'ha salvat».

La reacció de Bartimeu és seguir-lo «camí enllà» i en l'evangelí seguir Jesús vol dir ser-ne deixeble. Ens imaginem que el primer que el captaire va veure en recobrar la vista va ser el rostre de Jesús. No li diu res, no li pregunta res, no li demana res. Només el segueix. És el prototip de deixeble/creient la missió del qual no és cap altra que acompanyar Jesús en el camí cap a Jerusalem, acompanyar-lo en la seva passió i mort en el calvari.

Diumenge 31 de durant l'any

Primera lectura: Deuteronomi 6,2-6

Escolta, Israel: Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor.

Situat dins del segon discurs de Moisès (Dt 4,44–28,68), el nostre fragment forma part del c. 6, del tot dedicat al manament principal: el manament de l'amor. Els vv. 1-3 introdueixen aquest manament amb l'exhortació «reverença el Senyor», condició essencial per a una vida llarga i feliç.

Els versets següents (vv. 4-9) es concentren en el tema de l'escolta. Israel és convidat a escoltar: una escolta que ha de conduir a l'acció i a la conversió, és a dir, a reprendre el camí que la paraula de Déu assenjala. La segueix la proclamació de la unitat i unicitat de Déu, o sigui, l'essència del judaisme, la seva professió de fe. Aquesta proclamació és la base sobre la qual es recolza el precepte d'estimar Déu amb un amor total, un amor que involucra tota la persona en cos i ànima. És el més gran de tots els manaments. Cada dia, al matí i a la tarda, i després al llit, abans de ficar-s'hi, els jueus pietosos reciten aquests versets, que constitueixen la primera part de la Xema Israel («escolta Israel»), la pregària més estimada i més famosa del judaisme. Se li afegeixen Dt 11,13-31 i Nm 15,37-41.

En sentit bíblic «escoltar» expressa una adhesió joiosa, d'obediència filial, d'escolta entusiasta a la proposta principal de Déu, és a dir, la de creure en ell i estimar-lo «amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb totes les forces» (cf. v. 6).

Segona lectura: Hebreus 7,23-28

Jesús, que viu per sempre, no traspasa a ningú les funcions sacerdotals.

En la part central de la carta als cristians hebreus (5,11–10,39) l'autor descriu Crist, gran sacerdot perfecte. Després d'una introducció exhortativa (5,11–6,20), expressa la novetat del sacerdocí de Crist, molt diferent del sacerdocí levític (7,1-28). Si el fragment de 7,1-19 és dedicat a Melquisedec i al sacerdocí levític, el de 7,20-28 posa en relleu la superioritat del nou sacerdocí de Crist. A 7,20-28, podem distingir-hi tres unitats (vv. 20-22; vv. 23-25; vv. 26-28), cadascuna de les quals expressa una antítesi entre el sacerdocí antic i el nou. El leccionari redueix la lectura d'avui a les dues darreres unitats, és a dir, els vv. 23-28.

En els vv. 23-25 se subratlla l'eficàcia del nou sacerdocí mitjançant la següent antítesi: per un costat els sacerdots, el sacerdocí dels quals queda interromput amb la seva mort i, per l'altre, el sacerdot «viu per sempre», és a dir, que perdura eternament.

En els vv. 26-28 destaquen tres elements: primer, una qualificació entusiasta del nou gran sacerdot (v. 26); després una antítesi entre aquest gran sacerdot i els antics, pel que fa a l'ofrena de sacrificis (v. 27); i, per acabar, una altra antítesi entre la debilitat dels grans sacerdots constituïts per la Llei i la perfecció del gran sacerdot constituït per l'oracle del salm 109,4 («els termes del jurament que ha substituït la Llei»).

Evangelí: Marc 12,28b-34

Estima el Senyor, el teu Déu. Estima els altres.

La pàgina evangèlica d'avui forma part d'una àmplia «controvèrsia» entre Jesús i alguns dirigents del judaisme oficial (Mc 11,27–12,34). L'escena es desenvolupa en un atri del temple de Jerusalem pocs dies abans de la seva passió. Saduceus, herodians i fariseus ja havien adreçat a Jesús algunes preguntes capcioses per posar-lo en problemes (sobre la seva autoritat, el tribut al Cèsar i la resurrecció dels morts). Ara fa un pas endavant l'únic interlocutor sincer, un escriba o mestre de la llei capficat en la recerca de la veritat, que li proposa una qüestió realment important.

Els escribes eren els mestres o guies religiosos del poble. Coneixien fil per randa la llei i s'encarregaven d'explicar-la al poble i d'aplicar-la a situacions concretes de la vida. En el seu afany de codificar moralment l'existència humana fins als detalls més petits, havien catalogat fins a 613 normes o preceptes (248 que manen i 365 que prohibeixen), als quals encara hi afegien moltes altres prescripcions. Afeixugat pel pes d'aquestes lleis, el mestre que s'acosta a Jesús sembla sentir la necessitat d'alleugerir la càrrega, de concentrar-se en un principi suprem que, en lloc d'asfixiar i angoixar les persones, sigui capaç de simplificar-los la vida i de permetre de viure més units i en pau.

Preguntat només pel primer manament, Jesús respon també sobre el segon. D'aquí que la seva resposta consti de dues parts, inspirades en sengles textos bíblics, Dt 6,5 i Lv 19,18 respectivament. La primera part de la resposta conjuga una afirmació sobre Déu (hi ha Déu, i és l'únic i és el nostre Déu) i l'imperatiu d'estimar-lo amb totes les nostres forces (amb el cap, el cor i la voluntat). La segona part insisteix en el segon manament: el de l'amor al proïsme. Tots dos manaments se situen en la mateixa perspectiva: el primer es realitza en el segon.

L'escriba aprova amb entusiasme la doctrina de Jesús, que acaba elogiant-ne la sinceritat i el seny.

Tots Sants

1 de novembre

Primera lectura: Apocalipsi 7,2-4.9-14

Una multitud tan gran que ningú no l'hauria pogut comptar...

La segona part del llibre de l'Apocalipsi (cc. 4-22) presenta una lectura teològica de la història, en la qual, després d'una breu introducció (4,1-5,14), es descriuen les forces que hi intervenen (6,1-17,17) i les respectives accions (8,1-11,14). La tremenda lluita que es desencadena entre les forces del bé i del mal (11,15-16,16) té un feliç desenllaç, ja que al final la victòria és de Crist (16,27-22,5), principi i fi de la història. Amb aquest llibre tan suggestiu i alhora desconcertant, l'autor vol transmetre un missatge d'esperança a una comunitat cristiana que viu una situació de crisi de la qual no sap com sortir. Som a finals del segle primer en temps de l'emperador Domicià.

El nostre fragment, pres de 6,1-7,17, contempla la història des del punt d'arribada: la multitud dels salvats, en total 144.000. La xifra, formada pel quadrat de 12 (nombre de les tribus d'Israel) multiplicat per 1.000 (nombre de la universalitat), indica la totalitat del poble de Déu.

Aquesta «multitud tan gran» (màrtirs, sants, fidels del Senyor), que ha passat pel gresol de la gran tribulació («Han rentat els seus vestits amb la sang de l'Anyell, i els han quedat blancs», v. 14), constitueix un poble de sacerdots que participen dia i nit sense parar en la litúrgia celestial. Aquest és el nou poble de Déu. Els vestits blancs signifiquen la seva configuració amb Crist mort i ressuscitat, i les palmes que subjecten a les mans són el símbol de la victòria (v. 9).

Segona lectura: 1 Joan 3,1-3

Veurem Déu tal com és.

La primera carta de Joan, com la segona i la tercera, té per destinataris una o més comunitats (o alguns dels seus membres), en les quals s'estan infiltrant algunes doctrines heterodoxes que amenacen la fe cristiana.

En el nostre breu fragment (3,1-3), l'autor invita tots els cristians a viure com a fills de Déu. L'amor de Déu és origen i fonament de la filiació dels creients. No obstant, els deixebles tindran la mateixa sort del mestre: «el món no ens reconeix com no l'ha reconegut a ell» (v. 1). La transformació del creient és un fet del present que assolirà la seva manifestació plena

en l'última vinguda de Crist (v. 2). Llavors viurem la comunió d'amor amb el Pare de tal manera que ens hi assemblem («serem semblants a ell») i el podrem contemplar/veure directament, sense filtres, pantalles o intermediaris que ens entorpeixin la visió. Aquesta esperança és la que manté ferm el creient i l'ànima a allunyar-se del pecat mitjançant la purificació de la ment i del cor (v. 3).

Evangelí: Mateu 5,1-12a

Alegreu-vos i feu festa, perquè la vostra recompensa és gran en el cel.

Mateu 5,1-12a recull el cèlebre text de les Benaurances. El leccionari el proposa en la solemnitat de Tots Sants perquè, de fet, les Benaurances són la definició més completa i exigent de la santedat. Ara bé, tinguem present que l'evangelí no ens presenta figures de sants perquè es converteixin en models a imitar, sinó la persona amb la qual ells s'han configurat, és a dir, Déu. «Feu-vos deixebles meus, deia Jesús, que jo sóc benèvol i humil de cor» (Mt 11,29). Si cal imitar algú, aquest és Jesús, el Fill de Déu, el nostre únic mestre.

Adolorits, compassius, famolencs i assedegats de justícia, nets de cor, perseguits pel fet de ser justos i insultats, els qui posen pau, els humils, són concrecions de la primera benaurança, que és la benaurança essencial: «Feliços els pobres en l'esperit; el Regne del cel és per a ells» (v. 3). Aquí la pobresa és entesa en sentit bíblic, com una disposició global de l'ésser humà al projecte de Déu en la humanitat i en la història, és a dir, aquella realitat que Jesús anomena «regne del cel» i que no tots aconseguen entendre.

Per tot això, les benaurances no són un codi de lleis, l'observança escrupolosa de les quals garanteix la salvació de l'ésser humà. No són tampoc una llista de deures que els cristians han de complir i presentar a Déu de manera exhaustiva, esperant-ne el vist i plau i, si és possible, un premi. Al contrari, les benaurances no tenen res a veure amb la llei, el deure o la imposició, ja que se situen en un altre ordre de coses. El que Jesús proposa és una actitud religiosa, una disposició interior, una entrega i generositat totals, sense condicions ni reserves, als valors de l'Evangelí, un créixer cada dia en l'amor. Aquest és el camí que han escollit els sants.

Commemoració dels Fidels Difunts

2 de novembre

Les lectures d'aquest dia es prenen del Leccionari de Difunts. Aquí n'ofereim una possible selecció.

Primera lectura: Isaïes 25,6a.7-9

El Senyor farà desaparèixer per sempre la mort.

En la primera part del llibre d'Isaïes (1–39), coneguda com el Primer o Protoisaïes i atribuïda a l'Isaïes del segle VIII aC, hi ha uns capítols que formen un grup independent, el qual se sol anomenar «el gran apocalipsi d'Isaïes», encara que realment conté poquíssims elements del gènere apocalíptic. Ens referim a Isaïes 24–27, textos clarament postexílics, obra d'un autor desconegut.

La nostra lectura forma part del c. 25. Després d'un càntic d'acció de gràcies i lloança a Déu perquè ha enderrocat la «ciutat dels tirans» (probablement Babilònia), alliberant així pobres i febles del jou estranger (vv. 1-5), continua la descripció d'un esplèndid festí a la muntanya de Sió (vv. 6-9). El Senyor, reconegut com a rei (cf. 24,23), prepara un gran banquet. Menjars exquisits i vins selectes per als invitats vinguts de tots els pobles de la terra, sense distincions ni privilegis (cf. 2,2-3). En el banquet se celebra el triomf definitiu de la vida gràcies a la intervenció del Déu salvador que ha destruït la mort (mortalla, sudari, plor, dol) i l'oprobri del seu poble. «Tots els pobles» (universalitat) són invitats a l'aliança «en aquesta muntanya» (centralitat), en especial Israel, que conserva un lloc privilegiat perquè és «el seu poble», el poble del Senyor.

Així doncs, el banquet, signe de comunió i intimitat, es converteix en escenari d'alliberament.

Segona lectura: 1 Tessalonicencs 4,13-14.17b-18

Déu s'endurà amb Jesús els qui han mort en ell.

Aquesta carta, possiblement el primer escrit del Nou Testament, es remunta a l'any 50 dC, i va ser escrita per Pau per respondre alguns problemes sorgits a la comunitat de Tessalònica, entre els quals destaquen aquells de caràcter escatològic, o sigui, els relatius als esdeveniments finals de la història humana: la parusia, el dia del Senyor, el judici, la trobada dels fidels amb Crist, la resurrecció dels morts.

El nostre fragment s'ha extret de 4,13-18 sobre la sort dels difunts. Seguint l'exemple de Jesús (cf. Mt 9,24; Jn 11,11), Pau es refereix als difunts com

«els dorments», «els qui dormen», subratllant així el significat cristià de la mort. La mort no és el final del camí sinó un llarg son del qual, més tard o més d'hora, es desperta. Per això, davant la mort, els cristians no s'haurien d'afligir com els pagans que no creuen en la resurrecció ni en la vida futura (v. 13). El raonament de l'apòstol es fonamenta en la mort i resurrecció de Crist, misteri que marca el destí de tots els creients. La resurrecció de Jesús i dels fidels culmina amb l'acció salvífica del Pare que durà amb ell els qui han mort units a Jesús (v. 14).

Conscient que es tracta d'un misteri insondable, Pau intenta explicar-lo tan bé com pot i sap mitjançant imatges de to apocalíptic (vv. 15-17a omesos pel leccionari). Ara bé, l'afirmació clau de tot el passatge és en el v. 17b: «i així estarem amb ell per sempre». Amb aquestes paraules, l'apòstol ha volgut «consolar» els cristians de Tessalònica, que vivien nerviosos i anguiats per aquestes qüestions.

Evangelí: Joan 11,17-27

Jo sóc la resurrecció i la vida.

Entre els miracles («senyals» en el quart evangeli) fets per Jesús, la resurrecció de Llätzer encapçala la llista (11,1-44), no només perquè és el més extens sinó també, i sobretot, perquè és símbol de la resurrecció de Jesús. La seva estructura és diàfana: una introducció històrica i una declaració clarificadora de Jesús (vv. 1-5); el diàleg de Jesús amb els deixebles (vv. 6-16); el diàleg entre Jesús i Marta (vv. 17-27); la trobada amb Maria (vv. 28-32); l'anada al sepulcre i l'obertura de la tomba (vv. 33,41a); la resurrecció de Llätzer (vv. 41b-44).

La nostra pàgina evangèlica es concentra en els vv. 17-27 que constitueixen el centre teològic de la narració. Després d'una breu introducció amb indicacions de temps, espai i personatges, el narrador ens conta la trobada i el diàleg entre Marta i Jesús (vv. 17-20).

La confessió de Marta s'esdevé gradualment: en un primer moment demostra la seva confiança en el poder taumatúrgic del Mestre (v. 21) i en el poder de la seva intercessió davant del Pare (v. 22); després, sense entendre el significat de les paraules de Jesús, les relaciona amb la seva convicció religiosa d'una resurrecció dels morts en el darrer dia (v. 24), cosa que provoca l'autorevelació de Jesús: «Jo sóc la resurrecció i la vida...» (vv. 25-26); i al final, Marta reconeix la seva divinitat amb una solemne professió de fe: «Sí, Senyor, jo crec que vós sou el Messies, el Fill de Déu que havia de venir al món» (v. 27). La tradició joànica ha condensat en aquesta fórmula, en boca d'una dona (cf. la confessió de Pere a Jn 6,68-69; Mt 16,16), una sèrie de títols que expressen la fe cristològica de la comunitat.

La fe s'ha desvetllat en el diàleg i confirmat en el senyal. Marta ha cregut abans del miracle.

Diumenge 32 de durant l'any

Primera lectura: 1 Reis 17,10-16

La viuda va fer un panet i el donà a Elies.

El nostre episodi s'emmarca en un context més ampli. Ens referim a la història del profeta Elies, que l'autor dels llibres dels Reis recull en el «cicle d'Elies» (1Re 17,1–2Re 1,18). Elies és un profeta modèlic, n'hi ha prou a fixar-se en el seu nom, que en hebreu vol dir «només Jahvè és Déu». El seu símbol és el foc «perquè la seva paraula cremava com una torxa» (cf. Sir 48,1). Els capítols esmentats descriuen la lluita dramàtica que Elies sosté contra la religió cananea, contra el culte a Baal en particular, la principal divinitat del panteó cananeu, que s'havia infiltrat a Israel.

Execrat per Acab, el rei d'Israel, Elies cerca refugi en terra estrangera. Primer en el torrent Querit i després, quan aquest també s'asseca, a la població de Sarepta, territori de Fenícia. Allà troba una viuda tan pobre que ni podia compartir el seu pa amb el profeta; sols tenia un grapat de farina i una mica d'oli per a ella i el seu fill (17,12). El trist destí de tots dos canviarà gràcies a la intervenció d'Elies: des d'aquell moment la farina i l'oli no s'acabaven mai, i cap d'ells no morí de gana (17,16). Hi havia prou aliment per als tres: el profeta, la viuda i el fill. La fe d'aquella viuda que va fer el que Elies li havia demanat assolí el límit de l'heroisme. Per això Jesús en va fer memòria en el sermó de la sinagoga de Natzaret (Lc 4,25-26).

Segona lectura: Hebreus 9,24-28

Crist va ser ofert una sola vegada, quan va prendre damunt seu els pecats de tots.

La nostra lectura consisteix en un fragment aïllat d'una llarga meditació teològica sobre Crist, el gran sacerdot perfecte (5,11–10,39), que ocupa la part central de la carta als hebreus. Més concretament forma part de 9,11-28 («un sacrifici i una aliança nous»), una secció que es pot dividir en: oblació de Crist (9,11-14), conclusió de la nova aliança (9,15-23) i realització celeste i definitiva de l'oblació del Crist (9,24-28).

Després d'afirmar que l'oblació de Crist s'ha consumat en el santuari del cel, en presència de Déu (v. 24), l'autor posa l'accent en el caràcter únic i definitiu de l'entrada de Crist en el cel (vv. 25-28). A diferència dels ritus de l'antiga aliança, el sacrifici de Crist no es pot repetir. I per demostrar-ho, l'autor presenta els seus arguments. El primer és que la repetició del sacrifici hauria implicat la repetició de la passió de Crist en cada període de la

història del món. Ara bé, el sacrifici de Crist no és un esdeveniment cíclic sinó escatològic, que introdueix un canvi radical en el món, abans esclau del pecat. L'altre argument és que el sacrifici de Crist s'ha realitzat amb la seva mort, esdeveniment irreversible, ja que es mor una sola vegada. La seva mort, sí, ha estat una mort transformada en sacrifici, tot i que irrepetible. Crist tornarà sense tornar a la vida mortal. No haurà de morir de nou pels nostres pecats. Ho va fer una sola vegada. Tornarà gloriós «per salvar aquells qui esperen el moment de rebre'l» (v. 28).

Evangelí: Marc 12,38-44

Aquesta viuda pobre és la que ha donat més de tots.

Les controvèrsies han acabat, ja que han desaparegut els rivals. Però abans d'abandonar el temple, Jesús fa una severa crítica contra aquells mestres de la llei que abusaven del seu prestigi institucional (Mc 12,38-40). Contrasta amb aquesta crítica l'elogi a la generositat dels pobres que el segueix immediatament (Mc 12,40-44). Aquests dos episodis, presentats com un díptic de contrast, descriuen dues actituds oposades, l'egoisme de certs mestres i la generositat de la viuda.

Amb un estil de denúncia profètica Jesús prevé el poble contra aquells líders religiosos que, en lloc de posar-se al servei dels senzills, només s'afanyaven pel seu honor i profit personal. Mestres que tenien per ofici ser guies, però en realitat desorientaven. La crítica de Jesús es concentra en dos punts: la vanaglòria i l'avarícia. La vanaglòria que s'expressa en ostentacions en la indumentària, reverències externes, cerca obsessiva dels primers llocs en les celebracions i banquets, pregàries llargues i perllongades... Atents a la vanaglòria, que sol ser orgull de la mediocritat, sempre al caire del ridícul. Encara pitjor és l'avarícia que duu els poderosos a aprofitar-se dels altres, sobretot dels pobres i els més dèbils. Amb les seves dures paraules Jesús no condemna unes persones en concret, sinó més aviat una actitud i els que s'hi identifiquen.

En un moment de pausa, assegut davant del «gazofilaci» (caixa on es dipositaven les ofrenes al temple), imparteix la seva darrera lliçó i ho fa retent homenatge a una pobre vídua. Amb les seves dues monedetes, amb prou feines d'un gram de coure cadascuna, ella «ha donat tot el que tenia» (v. 44). Tota la seva vida.

Diumenge 33 de durant l'any

Primera lectura: Daniel 12,1-3

En aquell moment serà salvat el poble.

La tradició jueva i cristiana sempre han considerat Daniel com un profeta. Amb tot, el llibre que porta el seu nom no pertany a la literatura profètica sinó a l'apocalíptica, un gènere literari especialment desenvolupat en els darrers segles de l'Antic Testament i primers segles del cristianisme (350 aC–150 dC). Les obres apocalíptiques normalment responen a un doble objectiu: primer, oferir una clau d'interpretació des de la fe per als fidels del Senyor que estan passant per una situació difícil; segon, motivar els lectors perquè no abandonin la fe que han rebut, per molt dramàtiques que siguin les circumstàncies.

El llibre de Daniel, tot i les nombroses referències al temps d'exili a Babilònia, va ser escrit amb tota probabilitat durant l'aixecament macabeu (167-164 aC) per reanimar els jueus perseguits pel rei selèucida Antíoc IV, enfortir la seva fe i la seva fidelitat a la llei, i alimentar la seva esperança. El llibre rep el nom del seu protagonista, un jueu exiliat anomenat Daniel (en hebreu «el meu jutge és Déu») que viu a Babilònia.

El nostre fragment és el text més citat i discutit del llibre (Dn 12,1-3), al qual podríem posar per títol «Temps d'angoixa i promesa de resurrecció». En el v. 1 el món diví (l'arcàngel Miquel) irromp en la història per dur a terme el seu pla obstaculitzat per les forces del mal. Malgrat totes les proves i sofriments, els escollits de Déu se salvaran. El v. 2 introdueix el tema de la resurrecció (entesa com un despertar) individual i física com a resposta al problema provocat per l'experiència del martiri. En el v. 3 es garanteix la promesa de la resurrecció als guies espirituals del poble («els qui hauran conduït el poble pel bon camí»), que amb el seu ensenyament han aconseguit que aquest conservés la seva fe autèntica.

Segona lectura: Hebreus 10,11-14.18

Amb una sola oblació, ha consagrat del tot i per sempre els qui havien de ser santificats.

Acaba la lectura contínua de la carta als Hebreus amb un fragment que pertany a 10,1-18 («l'únic sacrifici eficaç»). Aquesta secció està formada per les següents unitats: ineficàcia de la llei (10,1-3), sacrificis i oblacions eficaços (10,4-10), els sacerdots enfeïnats i el sacerdot entronitzat (10,11-14) i nova aliança i fi dels sacrificis (10,15-18). El leccionari agrupa les dues darreres unitats i omet els vv. 15-17.

El nostre text està del tot construït a partir d'un paral·lelisme antitètic que oposa el sacerdocí de Crist al sacerdocí antic. Es refereix al culte sacrificial quotidià celebrat per «qualsevol sacerdot» (v. 11), cosa que posa en evidència el contrast entre la repetició quotidiana de múltiples sacrificis i la total absència de multiplicitat i de repetició. Per demostrar aquesta absència, en el cas de Crist, l'autor recorre al salm 109 per deixar clar que Crist és ja amb el Pare i no repetirà el seu sacrifici. La frase final (v. 18) expressa una correlació lògica entre la presència del perdó i l'absència antitètica del pecat.

Evangelí: Marc 13,24-32

Reunirà els seus elegits, que vindran de tots quatre vents.

Última lectura de l'evangelí de Marc. El nostre fragment (13,24-27) és extret del «sermó escatològic», «discurs de la parusia» o «apocalipsi sinòptica» (13,1-37), un dels textos més complexos del Nou Testament. Redactat en estil apocalíptic, propi de l'època, és ple de simbolismes. Tot i la seva obscuritat, la seva intenció fonamental és la de tranquil·litzar una comunitat torbada i espantada a causa dels esdeveniments succeïts a Judea durant els anys 70 dC (opressió romana, destrucció del temple i persecució de la comunitat cristiana). Cal notar que aquest enquadrament apocalíptic no és al final de l'evangelí, sinó entre les controvèrsies de Jesús a Jerusalem (cc. 11-12) i la seva passió, mort i resurrecció (cc. 14-16). Funciona, doncs, com una parada en el camí, una pausa de reflexió per frenar la marxa d'un discurs que ha anat sempre *in crescendo*.

El nostre text recull els darrers versets del «sermó escatològic», el tema central del qual és la vinguda del Fill de l'home (o sigui Jesús). Els vv. 24-25 presenten una escenografia impressionant sobre el moment previ a la seva vinguda. La commoció del firmament (que s'enfosqueix i trontolla) simbolitza la renovació de l'univers. En els vv. 26-27, inspirant-se en la visió profètica del llibre de Daniel (7,13-14), Marc descriu la vinguda (en grec *parusia*) de Jesús, que és manifestació evident del seu poder i glòria en l'univers. En els vv. 28-29 la paràbola de la figuera que rebrota ensenya a mirar la ruïna de Jerusalem i del temple com a signe que el Senyor ja és a la porta. Segueixen tres breus sentències sobre quan esdevindrà la caiguda de Jerusalem (v. 30), l'eternitat i infal·libilitat de la paraula de Crist (v. 31) i el secret sobre el dia de la vinguda de Jesús (v. 32).

Jesucrist, Rei de tot el món

Primera lectura: Daniel 7,13-14

La seva sobirania és eterna.

La segona part del llibre de Daniel (cc. 7-12) està formada per un seguit de visions apocalíptiques descrites en primera persona pel mateix Daniel. Per aquest motiu es va acabar atribuint tota l'obra a aquest misteriós personatge (cf. Ez 14,14.20; 28,3; Esd 8,3; Ne 10,7). Es tracta de la pseudo-nímia, un procediment freqüent en l'antiguitat utilitzat per donar autoritat i prestigi a una obra.

El nostre brevíssim fragment (7,13-14) forma part del primer dels quatre episodis narrats als cc. 7-12. Tots són relats de visions apocalíptiques: les quatre bèsties i el fill de l'home (c. 7), el marrà i el boc (c. 8), les setanta setmanes (c. 9) i la gran visió final (cc. 10-12). Daniel no és capaç d'entendre'n el significat, per això rep l'ajut d'uns àngels que interpreten i li expliquen el significat d'allò que ha vist. En general, el contingut de les quatre visions és una presentació simbòlica de diversos períodes de la història en funció del compliment escatològic. Dit d'una altra manera, els imperis sorgeixen i cauen l'un darrere l'altre segons el pla establert pel Senyor: la història humana avança cap a la inauguració definitiva del regne de Déu.

A 7,13-14 l'expressió «un fill d'home» (un individu) evoca la humanitat del govern de Déu que s'oposa a la bestialitat salvatge dels governs imperials. El «fill de l'home» és una figura simbòlica que representa el líder d'un grup. En alguns corrents del judaisme s'identifica amb el Messies davídic i al Nou Testament amb Jesucrist. Aquí, en lloc d'un individu, podria representar una col·lectivitat: el grup dels justos que reben de Déu el poder definitiu.

Segona lectura: Apocalipsi 1,5-8

El sobirà dels reis de la terra ha fet de nosaltres una casa reial, uns sacerdots dedicats a Déu.

L'Apocalipsi comença amb un pròleg o introducció al llibre (1,1-3), on l'autor posa de manifest les característiques peculiars d'aquesta obra (la seva naturalesa, contingut i fruits). Es tracta d'una revelació divina feta per Jesucrist a través d'un àngel al seu servent Joan perquè aquest la transmeti a tota la comunitat. El contingut d'aquesta revelació són els esdeveniments immediats, i el seu lloc propi és la celebració litúrgica. Els qui la llegeixin, n'escoltin el missatge i el posin en pràctica seran benaurats.

El nostre fragment forma part de la introducció litúrgica (1,4-8) que precedeix la presentació detallada del Crist Ressuscitat (1,9-20) i l'itinerari

penitencial de les set esglésies (2,1-3,22). A la introducció assistim a una mena de diàleg litúrgic en el si de la comunitat que es correspon amb el diàleg final (22,6-21). Ara bé, abans d'escoltar el missatge, la comunitat vol ressaltar l'autoritat i dignitat de qui el dirigeix. Per això, comença amb una presentació de Jesucrist amb tots els seus títols: «testimoni fidel», «el primer ressuscitat d'entre els morts», «sobirà dels reis de la terra». Després, a fi d'animar les comunitats cristianes perseguides, s'anuncia la vinguda gloriosa de Crist com a jutge escatològic.

«L'Alfa i l'Omega» (v. 8) són la primera i la darrera lletres de l'alfabet grec. Indiquen el principi i la fi de totes les coses.

Evangelí: Joan 18,33b-37

Teniu raó: jo sóc rei.

L'evangelí s'ha pres de la passió segons Joan. Correspon a la segona de les set escenes en què l'autor del quart evangelí divideix el procés de Jesús davant Pilat, al qual dedica el doble d'espai que la resta dels evangelistes. El seu principal objectiu és posar en relleu la reialesa de Jesús que es manifesta plenament en la tragèdia de la passió. Tots els evangelistes fan referència a la pregunta de Pilat: «¿Ets tu el rei dels jueus?». Tanmateix, només Joan conserva un diàleg entre Jesús i Pilat, mentre que els sinòptics fan referència solament a una breu resposta de Jesús que a partir d'aquell moment es tanca en un misteriós silenci semblant al del servent sofrent del Deutero-Isaïes.

A primera hora del matí de divendres, en una sala interior del palau, Pilat, representant del Cèsar, sotmet Jesús a un interrogatori. Les preguntes de Pilat serveixen per introduir i donar relleu a la declaració final de Jesús sobre el sentit del seu regnat que representa el vèrtex del diàleg: afirma que el seu regne no és d'aquest món, és a dir, no és d'origen terrenal. La seva reialesa ve de dalt, és a dir, és espiritual. El seu regne no és d'aquí baix perquè no és sostingut per cap exèrcit ni per les potències del món. La reialesa de Jesús es manifesta, en canvi, en donar testimoni de la Veritat. I en el quart evangelí la Veritat és la revelació de Déu al món en Jesucrist. Cal assenyalar que en grec el verb *martyrein* («donar testimoni») sona a l'oïda com ser màrtir. Tot i que l'afirmació de Jesús es refereix a tota la seva vida i ministeri, es concentra ara en la seva passió i mort, un autèntic «martiri» de i per la Veritat.